

SECTION 1

ECONOMICS AND MANAGEMENT OF THE NATIONAL ECONOMY

УДК 38.43:351.82(4-6)

Галкін В. В.

старший викладач,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна,

<https://orcid.org/0000-0003-4685-9630>

**АДАПТАЦІЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА ДО ВИМОГ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ АГРОПОЛІТИКИ**

Сучасна система державного регулювання сільськогосподарського виробництва в Україні потребує суттєвого оновлення з огляду на стратегічний курс інтеграції до Європейського Союзу. Відповідно до наукових підходів, державне регулювання аграрної сфери передбачає помірне, проте системне втручання держави у функціонування аграрного ринку шляхом застосування правових, економічних, організаційних та екологічних інструментів, спрямованих на підвищення ефективності виробництва та розв'язання соціально-економічних проблем села.

Згідно із Законом України “Про державну підтримку сільського господарства України”, основним механізмом стимулювання агровиробництва є бюджетна дотація на окремі види продукції, зокрема на тваринницьку продукцію. Проте наявна система дотацій, хоч і забезпечує базовий рівень підтримки, не відповідає сучасним вимогам ЄС, зокрема через фрагментарність фінансування, відсутність результативного контролю за ефективністю використання коштів, а також недостатню прозорість процедур [1].

Процес приєднання України до Європейського Союзу супроводжується суттєвими викликами як для самої України, так і для ЄС. Особливістю цього процесу є необхідність реформування Спільної Аграрної Політики ЄС (САП), оскільки агропромисловий комплекс України має значні масштаби, відмінну структуру виробництва і велику кількість сільськогосподарських угідь. Крім того,

окремі країни ЄС змінюють власні пріоритети в агропродовольчій сфері, що впливає на формування загальної аграрної політики Союзу. Тож для інтеграції України необхідно розглядати різні сценарії реформування САП, а також її інструментів.

Важливу роль у євроінтеграції відіграє стратегічне планування. Україна вже почала формувати базу для розвитку сільських територій та аграрного сектора, затверджуючи національні стратегії, які мають відповідати стандартам ЄС. Проте рівень їх імплементації досі залишається середнім, що гальмує прогрес. Особлива увага приділяється розвитку сільських територій – одній з ключових цілей Спільної Аграрної Політики ЄС, спрямованій на підвищення конкурентоспроможності, збереження природних ресурсів і соціальну інтеграцію. Для України важливо адаптувати свої програми відповідно до пріоритетів ЄС, щоб посилити свої переговорні позиції та забезпечити ефективну інтеграцію у агросекторі [2, с. 7].

Процес адаптації національної системи державного регулювання аграрного сектору до вимог Європейського Союзу слід розглядати як складну, багатоетапну трансформацію, що охоплює реформування базових інструментів аграрної політики. Орієнтирами для такої адаптації виступають засадничі положення Спільної аграрної політики ЄС (Common Agricultural Policy, CAP), яка спрямована на забезпечення сталого розвитку сільських територій, інтеграцію екологічних критеріїв у виробничу діяльність, посилення прозорості у використанні бюджетних ресурсів, а також інституційну модернізацію механізмів управління.

Зазначені напрями дозволяють системно наблизити українське аграрне законодавство і практики регулювання до європейських, водночас сприяючи підвищенню конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва. Важливо, щоб імплементація цих змін супроводжувалася належним нормативно-правовим забезпеченням, фінансовою підтримкою, а також широким залученням зацікавлених сторін – фермерів, науковців, громадських організацій і бізнесу– до формування та реалізації державної аграрної політики.

Таблиця 1

Основні напрями адаптації системи державного регулювання сільського господарства України до вимог Європейської аграрної політики

Напрямок адаптації	Зміст	Відповідність стандартам ЄС
Реформування бюджетної підтримки	Перехід до прямої фінансової підтримки сільгоспвиробника за результатами діяльності	Відповідає політиці ЄС щодо підтримки сталого виробництва
Контроль та аудит	Впровадження прозорих механізмів контролю за використанням бюджетних коштів	Забезпечує фінансову дисципліну, як в CAP (Спільній аграрній політиці) ЄС
Ціноутворення та ринкові інтервенції	Формування справедливих мінімальних цін та інтервенційні закупівлі продукції	Узгоджується з механізмами регулювання ринку в ЄС
Інновації та агротехнології	Підтримка наукових досліджень, агротехнічних інновацій, технологій точного землеробства	Сприяє досягненню інноваційних цілей Стратегії "Від лану до столу"
Екологізація аграрного виробництва	Впровадження екологічних стандартів, агроекологічних вимог, збереження ґрунтів і ресурсів	Відповідає Зеленому курсу ЄС
Інституційне посилення та партнерство	Зміцнення ролі профільних міністерств, створення умов для державно-приватного партнерства	Сприяє сталому розвитку сільських територій, як у політиці розвитку ЄС

Джерело: створено автором

Ураховуючи вищезазначене, можна стверджувати, що українська система державного регулювання сільського господарства має потенціал для ефективної адаптації до вимог Європейської аграрної політики за умови глибокої інституційної, фінансової та законодавчої модернізації. Такий процес має бути поступовим, але цілеспрямованим, із орієнтацією на довгострокову продовольчу безпеку та сталий розвиток сільських територій.

Шляхи удосконалення системи державного регулювання аграрного сектору України в контексті євроінтеграції полягають перш за все у гармонізації національного законодавства з нормативно-правовою базою Європейського Союзу. Це передбачає приведення українських стандартів якості продукції, ветеринарного і фітосанітарного контролю, а також правил державної допомоги у відповідність із вимогами *acquis communautaire*.

Адаптація системи державного регулювання сільського господарства до вимог європейської агрополітики передбачає комплексний підхід, що включає не лише гармонізацію законодавства з нормами євросоюзу, а й удосконалення інституційної спроможності та підвищення прозорості державної підтримки агросектору. ключовими напрямками є забезпечення ефективного фінансування, впровадження стратегій протидії тіньовій економіці, а також активне залучення громадянського суспільства для підвищення контролю та прозорості. такі заходи сприятимуть не лише інтеграції України у європейський аграрний простір, а й зміцненню конкурентоспроможності вітчизняного агровиробництва на світових ринках [3, с. 98].

Успішне впровадження реформ у державному регулюванні аграрного сектору відповідно до стандартів європейської агрополітики відкриває нові можливості для модернізації сільського господарства та розвитку сільських територій. це потребує комплексного підходу, що поєднує удосконалення законодавчої бази, підвищення прозорості, оптимізацію державної підтримки та активну участь усіх зацікавлених сторін. реалізація таких змін сприятиме не лише підвищенню конкурентоспроможності агросектору, а й зміцненню позицій України на європейському ринку, забезпечуючи стабільність і сталий розвиток галузі.

Список літератури

1. Про державну підтримку сільського господарства України : Закон України від 24.06.2004 р. № 1877-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15#Text> (дата звернення: 25.05. 2025).
2. Євроінтеграція агросектору: що зробити, аби посилити переговорні позиції? *Аналітична записка*. 2024. 22 с. URL: <https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2024/09/%D1%94vrointegracziya-agrosectoru.-shho-zrobiti-abi-posiliti-peregovorni-poziczi%D1%97.pdf> (дата звернення: 25.05. 2025).
3. Галицький О. М., Лівінський А. І., Дяченко О. П. Організаційно-економічний механізм державного регулювання аграрного виробництва в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 3. С. 93–98. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.3.93